75. ՊԱՐԻ ԿՆԵԳՑԸ

Մին թաքավեր ուրան ըխճըկանը նհետ տուս ա կյամ, ման կյալ։ Հանդըմը մին ջահիլ տղու յըն պըտահըմ, մին մեծ պեռնը ցաքյ շլակեն տընքտընքալավ քյընամ ա։

Թաքավերըն ասըմ ա.— Ախճիգյ ջան, էտ տղան խե՞ յա ինդի փիս ապրում։

Ախճիգյըն ասըմ ա.— Ա՛ հար, նա մեղավեր չի՞, ընդրան վեր կնեգյ ինի, ինդի չի ապրել, կնեգյըն ա մարթուս գյանքը։

Հարըն ասըմ ա.—Ապրիս, ախճիգյըս, վեր իտի խելք օնիս։

Ըտեղ թաքավերեն ախճիգյը սիրահարվըմ ա էտ տղեն յրա։

— Ա՛ հար, վեր օխտը երգյիր փչանա, յրես քյընանական ըմ էտ տղեն։

— Ախճիգյըս, պե՞լ չը՞ս, կյիժ՞ չը՞ս, տի պեն կինի՞, իսկի տա տեսնված պեն ա՞, վեր ինի, խալխը մըղանավ կըծրծաղին, մաղաղ կանին, կասին թաքավերեն ախճիգյը քյինաց մին ախկադ տղու։

— Զարմանալի պեն ըս ասըմ, ա՛ հար, նա հի՞նչ մեղավեր ա, վեր ախկադ ա։ Ա՛ հար, թա արան տվեր, կըքյինամ, տրան չի տվեր, ինձ կըսպանիմ։

Թաքավերը տեսնըմ ա, վեր ախճիգյը դուղ ա ասըմ, համ էլ պենդ ա նեստա կացալ էն տղեն անա, կանչում ա էն տղեն, ասըմ. — Ա՛ ջահիլ, ախճիգյըս քյըեղ ըմ տամ, քյինա ապրի, իմ վեղըմը ախկադ մարթ չի պիտի ինի։

Տղան շունրակալ ա ինում։

Ախճիգյըն ասըմ ա։—Ա՛ հա̈ր, վեր քյինա̈մ ըս, մին քսան մանեթ փող տո։

Հա̈րը քսան մանեթ փող ա տամ, քյինա̈մ պալատը։ Թաքավերեն ախճիգյը էտ տղեն նհետ քյընա̈մ ա տըղեն տոնը, տեսնըմ մին քյա̈սիր տոն, մին քանե շո̈րըմո̈ր, օրիշ վեչ մին պեն։

Կնեգյըն ասըմ ա. — Ա՛ մարթ, կա էս տանը մանեթը, քյինա̈ բաղար, առուտուր ըրա, պեր։

Մարթը յոր ա օնըմ տասը մանեթը, քյընա̈մ։

Հղեննի մին մարթ ա պտահըմ, ասըմ ա. — Ըշտեղ ը՞ս քյընա̈մ։

Ասըմ ա.— Քյինա̈մ ըմ էս տասը մանեթին առուտուր անիմ, կյամ։

Էտ մարթն ասըմ ա.— Էտ տասը մանեթը ինձ տո, մին լա̈վ պեն սըվըրցընիմ։

Միամիտ տղան փողը տամ ա ո̈ւրա̈ն, ասըմ.— Հինչ վեր ա, հա̈լբա̈թ մին լա̈վ, հարկավըրական պեն կինի՛։

Էտ մարթըն ասըմ ա.— Քշերը քյա̈րվանը ծո̈րում վեննը չանիս, միշտ թումրումը վըեննը կանիս։

Էտ տղան ետ ա տեռնըմ փոխըփեշմա̈ն կյամ տոն։

Ասըմ ա.— Ա՛ կնեգյ, ստի-ստի պեն ա պըտահալ։

Կնեգյըն ասըմ ա.— Վեչինչ, մտածել մեր, երկալ էս տասն էլ, քյընա̈։

Էտ տըղան նորու քյընա̈մ ա բազար։

Էս դո̈նո̈ւմն էլ մին մարթ ա պըտահըմ, ասըմ.— Էտ տասը մանեթը ինձ տո, մին լա̈վ պեն սըվըրցնիմ։

Տամ ա ո̈ւրա̈ն։ Էն մարթըն ասըմ ա.— Հինչու յըրա քյընա̈ս, ոիսկավ կըքյընա̈ս։

Կյամ ա տոն, կընգանը ասըմ.— Ա՛ կնեգյ, խստի-խստի պեն ըմ ըրալ՛

Կնեգյըն ասըմ ա.— Վեչինչ, աստված մեծ ա, մտածիս վուչ։

Մին քանի օրան ետը մարթըն ասըմ ա.— Ա՛ կնեգյ, տու տոնը պահե, յըես քյինա̈մ ըշխադանք անիմ։ Պադրաստվում ա, քյընա̈մ։

Հղըցումը ընգնում ա մին թա̈րա̈քյամու նհետ։

Քյընա̈մ ըն։ Շատ ըն քյինա̈մ, թա̈ խրեգյ, մին ծո̈րավ քյընա̈լիս պըտահըմ ըն մին օրիշ վեր եկած քյըրվանու։

Քյըրվանեն մեծն ասըմ ա.— Մունք էլ ստեղ վեր կյա̈նք։

Էտ մարթըն ասըմ ա.— Ծո̈րումը լա̈վ չի, անց կենանք էն թումբումը վեր կյանք։

Տի էլ անըմ ըն։ Քշերվա կեսին մին վարար սել ա կյամ, էն ծո̈-

ին քյարվանը քշշում։ Տահանք բղադվում ըն։ Ստեղ քյարվանեն մեծը արան մին օղաապեռնը վրեսկե յա տամ։ Ըտըղան հղե յըն ինում։ Մին անճուր ճընըպարավ քյընալիս շատ ըն ծըրավում։ Մին հովուզ ըն քթենում։ Վեչ մինը ռիսկ չանում նի մընեի, ճուր տուս օնե։ Էտ տղան նի յա մնում, մին քանե հետ քյանդիրը կախ ըն տամ, ճուրը լիգյը կոժը տուս օնում, մարթուցըն էլ, ըպրանքե էլ բավարարում։

Էտ տըղան օղում ա թա տուս կյա, բուրդան մին տոռն ա պեն-վում, մին հուրուփերի ախճիգյ ա տուս կյամ։

Էտ ախճիգյըն ասըմ ա.— Տու հի՞նչ մարթ ըս, վեր նի յըս մտալ, ճուր տուս կալալ, խըմալ ըք։ Վեր էտքան ռիսկավ ըս, կա էս էրկու նոռնը, հարկավեր կըկյա։

Էտ տըղան վեր տուս ա կյամ, էս դոնումը քյըրվանեն մեծը մին օղտապեռնը վրեսկե էլ ա տամ ուրան։

Քյըրվանեն մարթոցան մինը ետ ար տեռնըմ ուրանց տոն։ Էտ տըղան նոռնեն մինն էլ, վրեսկեն էլ տամ ա, տանըմ ա կնգանը տամ, միչև ուրան ետ կյալը, վեր կնեգյը յոլա քյինա։

Կնեգյը ստանըմ ա վրեսկեն էլ։ Նոռնը էլ։ Նոռնը պճըղում ա, թա տա սկեսվերը, ինքյն էլ օտի, էտ նոռնեն մաչան էնքան անկյին քար ա վեր տեռնըմ, վեր տոռը լըցնում ա։ Ղոչչաղ կնեգյը էն ղա-բագամեն տեղը, անկյին քարերան ծըխիլավ, մին ինդի պալատ ա շինիլ տամ, վեր ուրան հորը պալատան պեցուր ա ինում։

Մարթը ղարիբոթունում շատ ա կենում, թա խրեգյ, վերչապես կյամ ա, տեսնըմ ուրան ղարագամեն տեղը մին մեծ պալատ։ Մնամ ա զրմացած, թա էս հի՞նչ հրաշկ ա։

Մտածըմ ա, ասըմ.— Հալբաթ մին թաքավեր եկալ ա մեր քաղաքը եր կալալ, իմ տանըս տեղը պալատ շինիլ տվալ։

Ըստրանա-ընդրանա հըրցնըմ ա, թա փլանքյասեն տոռը ըշ-տե՞ղ ա։ Էտ մարթըն էլ էնքան ղարիբոթունում կենըմ ա, վեր հըրը-վաննին ճնանչում չըն։

Ասըմ ըն.— Պա հատե, էտ պալատը ընդրանն ա։ Մարթը վա-խում ա, թա նի մընեի, մին էլ ռիսկ ա անըմ, նի մընըմ պլատեն դըրբըզավը, տոռնը թակըմ, ուրան կնեգյը տուս ա կյամ, տեսնըմ ուրան մարթըն ա, ուրուր պըչպըչոըմ ըն, քյընամ մաչ զոլ։

Մարթըն ասըմ ա.— Էս հի՞նչ հրաշկ ա, ա՛ կնեգյ։

Կնեգյըն ասըմ ա. — Քու զարկած նոռնեն մաչեն իլած անկյին քարան ըմ շինալ։

Մարթըն ուրբխացած ասըմ ա.— Ա՛ կնեգյ, պա ընդրանա մինն էլ ըմ պերալ։

Պրեբղում ըն, սաղ պալատը անկյին քարավ լըցնըվում ա։ Մին պալատ էլ ըն շինիլ տամ, թաքավերեն կանչըմ ղոնաղ։ Թաքավերը կյամ ա, պալատնեն տեսնըմ, մնըմ քրացած։ Ախճիգյը լավ քյեփ ա նշանց տամ հորը, ետավ էլ ասըմ.— Ա՛ հար, մետտ ա՞, վեր էս տղեն տեսենքյ, ցանքյը ջլակած, ըսեցե նա մեղավեր չի, կնեգյ չունե, ըսեցե նա կարող ա ըշխադե, հրուստանա, տեսե՞ր վեր յրես ղունղ ըմ ասալ...

Թաքավերը խըտրտում ա փսեն, ըխճըկանը, ասըմ.— Մեր ըրբրմունքեն հետե տուք արժան ըք տեռնալ թաքավեր-թաքուհի։ Մըեղ ըմ տամ իմ թաքավերութունս, վայելեցեքյ։

Էն օրանը տեսը նահանք տեռնըմ ըն թաքավեր-թաքուհի։ Աշխարքը ըպրուստավ լցնըմ, քյըսըբութունը վերացնըմ։

Մեր էն վարթավ լիգյը բըխչան իրեք փոնջ վարթեր քըղեցե. մին փոնջը՝ ըսողեն, մին փոնջը՝ լըսողեն, մինն էլ՝ էս հաքյաթնին լուս աշխարք քըցողեն։